

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

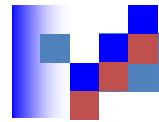
موسسه پژوهش های برنامه ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

تجارب توسعه پایدار روستایی

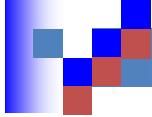
علی کیانی راد
استادیار و رئیس موسسه

مجتبی پالوج
استادیار و قائم مقام موسسه

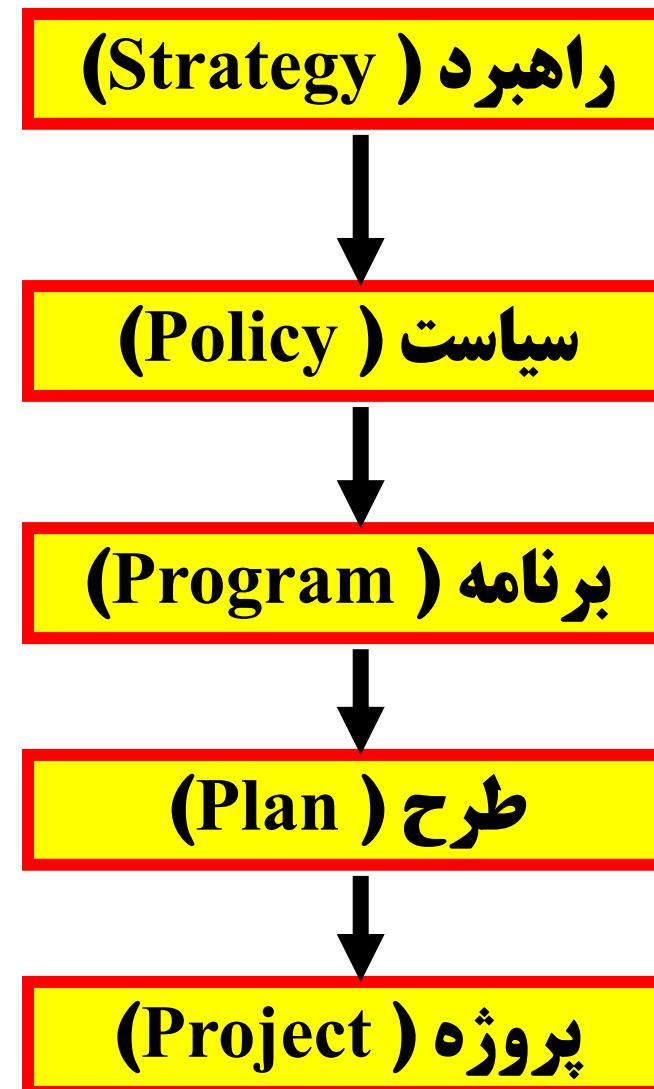

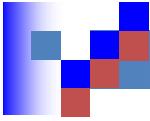
فهرست مطالب

- مبانی نظری
- مشکلات توسعه پایدار روستایی
- طراحی و اجرای سیاست‌های توسعه پایدار روستایی:
تجربیات جهانی
- اقتصاد نهادی توسعه پایدار روستایی (نهادسازی) زیربنای
توسعه پایدار روستایی
- مشکلات اقتصادی توسعه پایدار روستایی در ایران
- سیاست‌های کلی پیشنهادی

برنامه‌ریزی توسعه

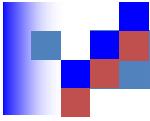

مبانی نظری

■ پیچیدگی محیط های روستایی

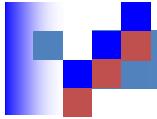
■ روستا

- تعاریف فضایی (تقسیم شهر / روستا)
- تعاریف بخشی (کشاورزی و فعالیت های سنتی)
- وصف روستا (مفهومی) = یک ساختار آرمانی، رمانتیک که مناطق روستایی را شادتر، سالم تر، و با مسائل و مشکلات کمتر از مناطق شهری نشان میدهد
- تعاریف اداری یا سیاسی

مبانی نظریه توسعه

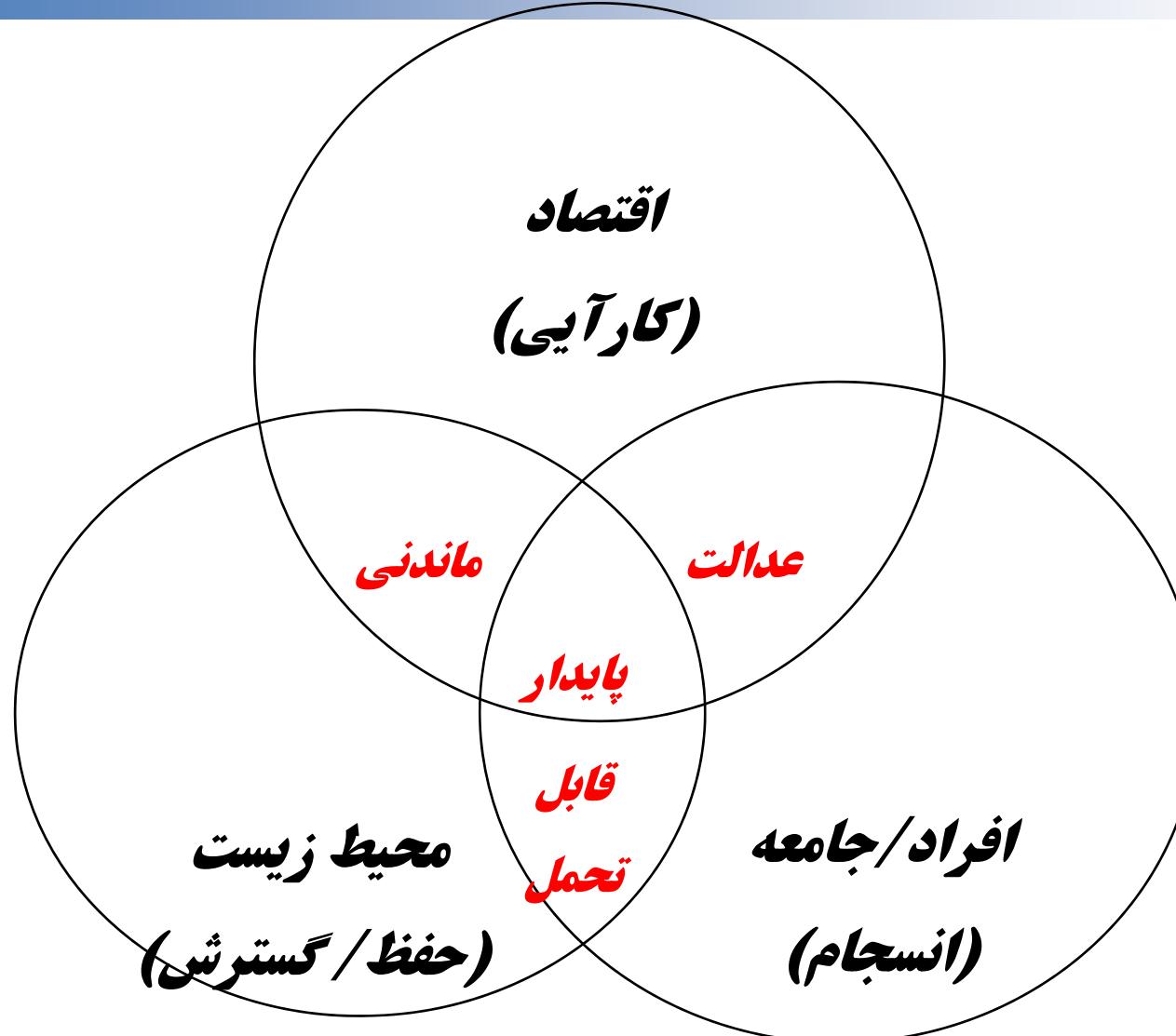
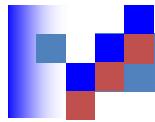
- تعریف سنتی توسعه اقتصادی به توانایی یک کشور در ایجاد و پایدار سازی رشد تولید ناخالص داخلی (GDP) برمی‌گردد.
- تعریف توسعه اقتصادی پس از جنگ جهانی بطور فزاینده‌ای به مفاهیمی همچون کاهش / حذف فقر، نابرابری و بیکاری در کنار رشد اقتصادی توجه نمود.
- به عبارت بهتر توسعه را به عنوان یک فرآیند چند بعدی شامل سازماندهی مجدد و تغییر جهت نظامهای اقتصادی و اجتماعی دانستند.
- اهداف توسعه باید شامل :
 - افزایش استانداردهای زندگی و اثر مثبت بر کیفیت زندگی
 - گسترش طیف وسیعی از انتخاب های اقتصادی و اجتماعی برای همه افراد
 - کاهش نابرابری و تبعیض

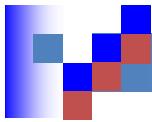

مبانی نظری

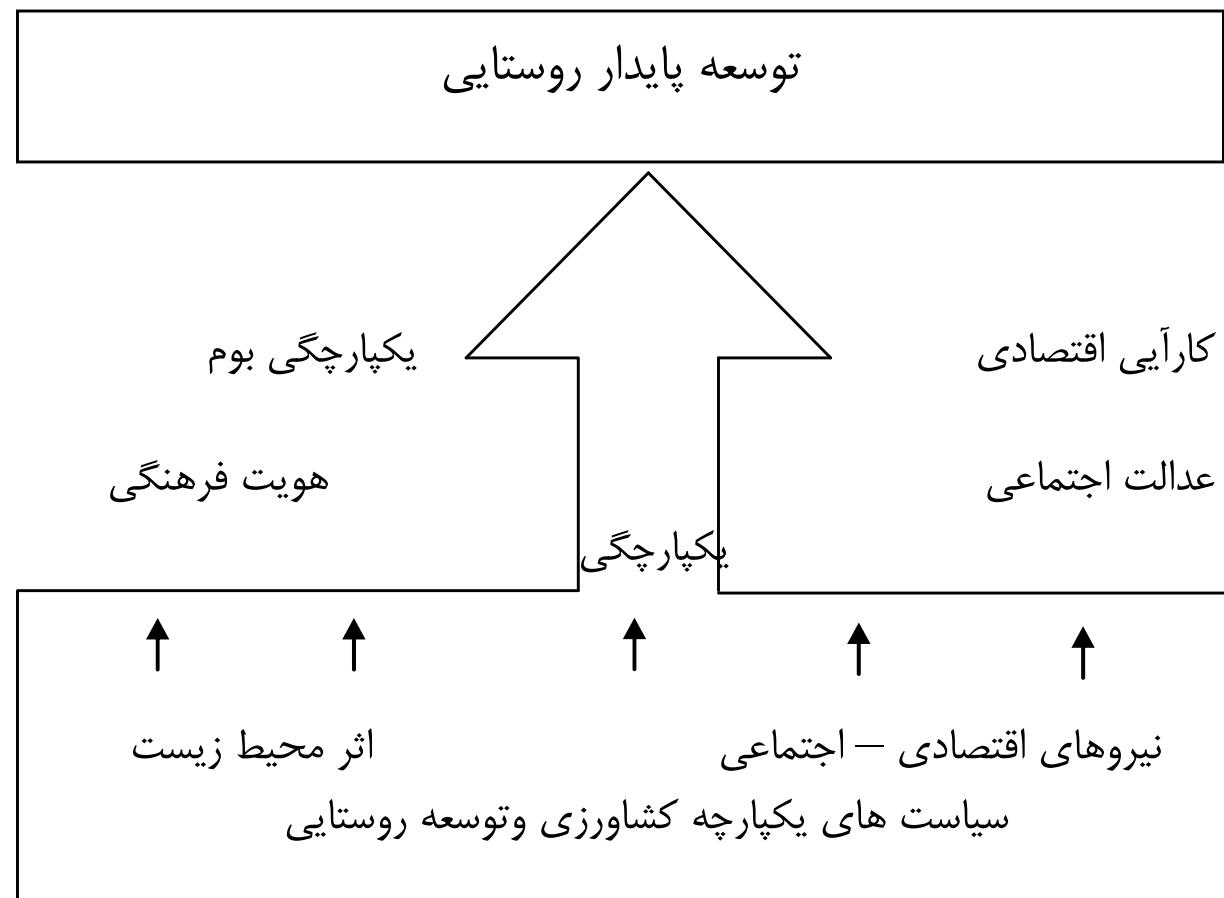
■ توسعه پایدار (روستایی)

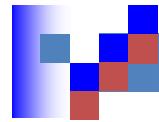
بدهی است هر فرآیند توسعه‌ای باید توانایی پایداری و تداوم در طول زمان را داشته باشد. اگر:

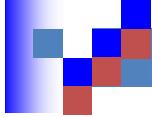
تجمیع نظرات در خصوص توسعه پایدار روستایی

مسائل و مشکلات توسعه پایدار روستایی

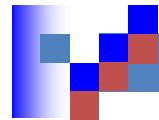
- مسائل و مشکلات طرف عرضه و طرف تقاضا (درمورد همه بخش‌ها، همه کالاهای و....)
- بازار منابع (شکست بازار عمومی): قیمت‌ها نشان دهنده ارزش واقعی (اقتصادی) نیستند، عدم وجود بازار، بازارهای ناقص
- زیرساخت‌های فیزیکی و اجتماعی
- سرمایه و انسجام اجتماعی
- پایداری

مسائل و مشکلات توسعه پایدار روستایی

■ مسائل و مشکلات طرف عرضه و طرف تقاضا (درمورد همه بخش‌ها،
همه کالاهای و....)

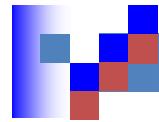
- ▶ کاهش سهم بخش‌های مولد در اقتصاد روستا
- ▶ کاهش سطح درآمد
- ▶ عدم توازن‌های ساختاری

مسائل و مشکلات توسعه پایدار روستایی

■ بازار منابع (شکست بازار عمومی): قیمت‌ها نشان دهنده ارزش واقعی (اقتصادی) نیستند، عدم وجود بازار، بازارهای ناقص

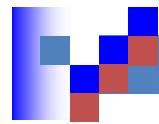
- ▶ بازار سرمایه
- ▶ بازار نیروی کار
- ▶ اثرات بیرونی (Externalities)
- ▶ اطلاعات

مسائل و مشکلات توسعه پایدار روستایی

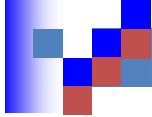
■ زیرساخت های فیزیکی و اجتماعی

- کاهش جمعیت
- ارائه خدمات ناکافی
- دسترسی ناکافی به خدمات
- فرصت های زندگی کاهش یافته
- فقر روستایی

مسائل و مشکلات توسعه پایدار روستایی

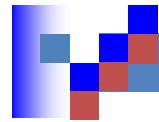
■ سرمایه و انسجام اجتماعی ■

مسائل و مشکلات توسعه پایدار روستایی

■ پایداری ■

- **پایداری اقتصادی** : معیشت پایدار، رشد اقتصاد و رفاه روستایی، فقر
- **پایداری زیست محیطی** : اراضی کشاورزی، جنگل، مرتع، منابع آب، مناطق حفاظت شده، تنوع زیستی و ...
- **پایداری نهادی** : نهادهای موردنیاز، هزینه‌های مبادله، ابزارهای سیاستی

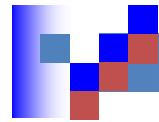
طراحی و اجرای سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی

طراحی و پیاده سازی یک سیاست توسعه پایدار روستایی یکپارچه نیاز به تغییر در روابط داخلی و درون دولت و بین بخش‌های عمومی و خصوصی و جامعه مدنی است. از منظر تحلیلی، روابط بین بازیگران در دو بعد مختلف شکل می‌گیرد.

اولاً، یک بعد عمودی، روابط بین سطوح فرا ملی به ملی و محلی را در بر می‌گیرد. در این بعد نقش نهادی مختلف می‌تواند بطور قابل توجهی متفاوت باشد: در بعضی از کشورها نظام حکمرانی در دولت ملی متمرکز است، در حالی که در کشورهای دیگر به مناطق یا سیستم فدرال اهمیت حیاتی داده می‌شود. در مورد اول، یک عملکرد قوی از هماهنگی بالایی باید توسعه یابد؛ در مورد دوم این باید به طور موثر با هماهنگی در سطح پایین تر (منطقه‌ای یا فدرال) تکمیل شود.

در سیستم‌های منطقه‌ای یا فدرال، هماهنگی در سطح بالا نقش حیاتی خود را از دست نمی‌دهد، بلکه به سادگی کارکرد خود را تغییر می‌دهد: بیشتر به تعریف یک راهبرد کلی می‌پردازد تا اجرای سیاست‌های توسعه روستایی.

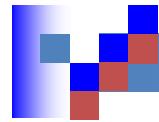
بعد دوم حکمرانی کلیدی، افقی است. تمرکز در این مورد بر روی سازوکارهای همکاری است که باید در سطح دولت مرکزی (مثلًا بین وزارت‌خانه‌ها) و در سطح محلی (مثلًا بین دهیاری‌ها و سایر ذینفعان) است.

طراحی و اجرای سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی

مسائل اصلی مربوط به طراحی و پیاده سازی سیاست‌های مبتنی بر مکان برای توسعه پایدار روستایی با تمرکز بر سه نقطه اصلی است:

۱. نقش دولت مرکزی و منطقه‌ای و مکانیسم‌های هماهنگی عمودی
۲. هماهنگی افقی در سطح مرکزی
۳. نقش بازیگران محلی و روابط افقی پایین‌تر

سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی هندوستان

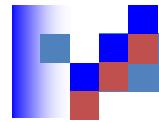
هفت سیاست توسعه پایدار روستایی در هندوستان:

(۱) سیاست زمین:

➤ بدلیل عدم توزیع متوازن زمین در هندوستان، اکثر بهره‌برداری‌های خردہ‌پا هستند و این موضوع مستقیماً بر درآمد روستاییان تاثیرگذار است. بنابراین در این خصوص سیاست حفاظت و به رسمیت شناختن حق مالکیت یکی از سیاست‌های اساسی است. همچنین از آنجاییکه زمین‌های کوچک در هندوستان بدلیل متراکم بودن نیروی کار و رسیدگی بیشتر بهره‌وری بیشتری دارند، اصلاحات ارضی و به رسمیت شناختن حق مالکیت میتواند منجر به افزایش بهره‌وری کشاورزی شود.

(۲) سیاست فناوری:

➤ برنامه‌ریزی فناوری، تحقیق و توسعه
➤ گسترش فناوری‌های سازگار با جوامع روستایی: کاهش نرخ بیکاری توام با بهره‌وری بالاتر

سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی هندوستان

هفت سیاست توسعه پایدار روستایی در هندوستان:

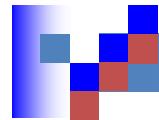
(۳) سیاست کشاورزی:

کشاورزی منبع اصلی درآمد اشتغال روستایی است. برنامه‌ریزی کشاورزی نقشی حیاتی در اجرای سیاست‌های توسعه روستایی دارد. رشد متوازن بخش کشاورزی می‌تواند نقش مهمی در ایجاد شرایط بهتر برای کسانی که معیشت‌شان متکی به این بخش است فراهم کند ➤

(۴) سیاست اشتغال:

گسترش بیکاری در مناطق روستایی هندوستان یکی از مسائل اصلی است که نیازمند برنامه‌های توسعه اشتغال مناسب است. این برنامه‌ها باید نوسانات درآمدهای روستایی را بدلیل شرایط آب و هوایی کاهش دهنند. ➤

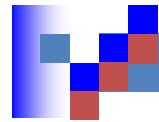
اشغال کشاورزی اغلب فصلی است. تحت این شرایط برنامه‌های اشتغال باید بتواند توزیع بهتری در طول سال داشته باشند. رشد فعالیت‌های غیرکشاورزی اما مرتبط با روستا و توسط روستایی در چارچوب اقتصاد روستا می‌تواند فشار جمعیت بزرگ‌میان را کاهش دهد. ➤

سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی هندوستان

هفت سیاست توسعه پایدار روستایی در هندوستان: ۵) سیاست آموزش، تحقیق و ترویج:

- مسئله بی‌سوادی مشکل اصلی مناطق روستایی هندوستان است. فقدان آموزش به عنوان یک محدودیت در توسعه بیشتر روستایی عمل می‌نماید. جوامع روستایی، همچنین با ویژگیهایی از قبیل توزیع بسیار ناعادلانه درآمد و داراییها مشخص می‌شوند.
- فقدان آموزش موقعیتی را فراهم می‌کند که این مسئله تشدید شود. گسترش آموزش از یکطرف، می‌تواند فقرای روستایی را به عدالت توزیعی مطمئن نماید و از طرف دیگر، به آنها کمک نماید تا در برنامه‌های توسعه روستایی مشارکت فعال داشته باشند.
- تحقیق و توسعه یک جزء بسیار مهم استراتژی‌های توسعه روستایی است. تحقیق، دانش را گسترش می‌دهد که برای توسعه فرهنگی روستایی مناسب است و ترویج آن، تضمین می‌کند که دستاوردها در واقع به گروه‌های هدف منتقل می‌شود. کارکنان آموزش دیده برای هر برنامه توسعه روستایی بسیار مهم هستند، زیرا آنها در واقع با جامعه‌ای که برای آن برنامه‌ها اهمیت دارند، ارتباط برقرار می‌کنند.

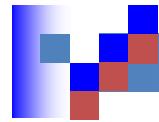

سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی هندوستان

هفت سیاست توسعه پایدار روستایی در هندوستان:

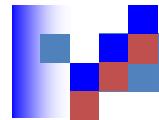
(۷) سیاست قیمت:

- تولید محصولات کشاورزی باید به گونه ای قیمت‌گذاری شود که کشاورزان از عایدی کافی برخوردار باشند.
- سیاست قیمت از طریق استفاده از یارانه‌ها می‌تواند به عنوان وسیله‌ای برای تامین اقلام ضروری مصرف انبوه مردم ساکن مناطق روستایی عمل کند. این به ویژه برای افرادی که زیر خط فقر هستند بسیار مهم است. گسترش این سیستم توزیع عمومی از طریق شبکه فروشگاه‌های خوارکی در مناطق روستایی می‌تواند برای حل این مشکل استفاده شود.
- این امر به ویژه در دوره‌های بارندگی کم و خشکسالی بسیار مهم است چراکه در این شرایط درآمد روستایی تحت تاثیر قرار می‌گیرد و به نوبه خود تاثیر منفی بر مصرف دارد. کمک‌های مالی ممکن است شکل دیگری داشته باشد - به عنوان مثال یارانه پرداختی برای نهاده‌های کشاورزی
- این یارانه در مورد کود، آفت‌کش‌ها و بذر بسیار مهم است. بنابراین، سیاست قیمت می‌تواند به عنوان ابزار مفید برای دستیابی به اهداف توسعه روستایی عمل کند.
- تفکر اخیر در زمان اصلاحات اقتصادی و حرکت به سمت خصوصی سازی و آزاد سازی قیمت‌ها، منجر به تغییرات قابل توجهی در جنبه‌های مختلف سیاست قیمت شده است و کاملاً روشن است که روستاییان در طول دوره آزاد سازی تحت فشار شدید قرار گرفته‌اند

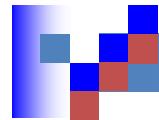
سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی چین

- چین از سال ۲۰۰۳ سیاست "give more, take less and liberalization" برای توسعه روستایی و کشاورزی خویش اتخاذ نمود.
 - "اعطای بیشتر " give more
- باز توزیع درآمد ملی و افزایش حمایت از کشاورزی، کشاورزان و حاشیه‌نشینیان سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی ملی به سمت مناطق روستایی هدایت شد
 - تخصیص‌های مالی جدید در زمینه آموزش، مراقبت‌های بهداشتی و فرهنگی عمده‌تا در حومه شهر
 - مورد استفاده قرار گرفت
 - صندوق زیرساخت‌های ملی ایجاد و عمده منابع آن به سرمایه‌گذاری ملی اختصاص یافت
- هزینه‌های دولت مرکزی در توسعه آموزش و پرورش روستایی، مراقبت‌های بهداشتی و فرهنگ نیز افزایش یافت
- از سال ۲۰۰۴، کشاورزان تولید کننده غلات در چین پرداخت مستقیم، و پرداخت برای ماشین‌آلات از دولت دریافت کردند. بیش از ۶۰۰ میلیون‌ها کشاورزی از این پرداخت‌ها بهره مند شدند.

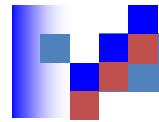
سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی چین

- چین از سال ۲۰۰۳ سیاست "give more, take less and liberalization" برای توسعه روستایی و کشاورزی خویش اتخاذ نمود.
- "اخذ کمتر take less" کاهش قابل توجه هزینه‌های تولید و زندگی کشاورزان و روستایی و حمایت بیشتر از حقوق آنها اصلاحات مالیاتی و عوارض روستایی را در سال ۲۰۰۰ آغاز کرد. این اصلاحات، تمام مالیات‌ها و عوارض خاص کشاورزان و روستاییان را به جز مالیات کشاورزی حذف کرد.
- تمام مالیات‌های بخش کشاورزی در سال ۲۰۰۶ حذف شد و اخذ مالیات از کشاورزی که سابقه آن به بیش از ۲۶۰۰ سال می‌رسید به پایان رسید.

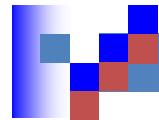
سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی چین

- چین از سال ۲۰۰۳ سیاست "give more, take less and liberalization" برای توسعه روستایی و کشاورزی خویش اتخاذ نمود.
- "آزادسازی liberalization" تسریع در اصلاحات روستایی، گرددش بهتر محصولات کشاورزی در طول زنجیره ارزش، تسهیل جریان عوامل تولید در میان روستاهای مناطق شهری.
- چین بازار بازار داخلی غلات خود را آزاد کرد و سیاست حداقل قیمت خرید تضمینی برای محصولات کلیدی غلات را در سال ۲۰۰۴ تنظیم کرد. بنابراین، تمام بازارهای محصولات کشاورزی چین به جز توتون و تنباکو آزاد شدند. در حال حاضر کلیه بازارها آزاد سازی شده‌اند و دولت دخالت مستقیم در قیمت‌گذاری ندارد.
- "خط سبز"، که به معنی حذف تمام عوارض برای حمل و نقل محصولات تازه کشاورزی برای استفاده از جاده‌ها در بیش از ۲۲ استان ایجاد شد. شبکه‌ای از خط سبز برای محصولات تازه کشاورزی به تدریج در مناطق اصلی و عمده خرید و فروش ایجاد شده است.
- در همین حال، دولت‌ها در تمام سطوح، مهاجرت کارگران فصلی روستایی به مناطق شهری را افزایش دادند، شرایط کار را برای کارگران روستایی در مناطق شهری بهبود بخشیدند و جریان کارگران روستایی هدایت کردند.

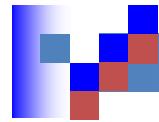
سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی چین

- چین از سال ۲۰۰۳ سیاست “give more, take less and liberalization” برای توسعه روستایی و کشاورزی خویش اتخاذ نمود.
- سیاست‌های تکمیلی نظام حمایت از توسعه کشاورزی و روستایی
- باز توزیع درآمد ملی به نفع بخش کشاورزی و روستایی و افزایش مخارج دولت برای توسعه کشاورزی و روستایی ✓
- حذف موافع سیستمی برای توسعه متوازن مناطق روستایی و شهری از طریق نظام مدیریت تشخیص محل سکونت، اشتغال نیروی کار، تامین اجتماعی و عرضه کالاهای عمومی (Public Goods) ✓
- ایجاد سازوکارهای مدیریتی واجرایی برای بهینه‌سازی جریان عوامل تولید بین مناطق شهری و روستایی بمنظور اطمینان از بهره‌مند شدن کشاورزان و روستاییان منافع صنعتی شدن و گسترش شهرنشینی ✓

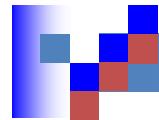
سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی چین

- چین از سال ۲۰۰۳ سیاست “give more, take less and liberalization” برای توسعه روستایی و کشاورزی خویش اتخاذ نمود.
- سیاست‌های تکمیلی توسعه کشاورزی مدرن:
- ✓ اجرای سخت‌گیرانه قوانین حفظ کاربری اراضی، ارتقای کیفیت و حاصلخیزی زمین‌های کشاورزی
- ✓ تلاش برای انجام پروژه‌های بزرگ حفاظت خاک و آبخیزداری، ارتقاء ادوات و فناوری‌های کشاورزی
- ✓ فرسوده، بهبود سیستم‌های آبیاری و گسترش فن آوری‌های صرفه جویی در مصرف آب
- ✓ افزایش مخارج دولت در حوزه علم و فناوری کشاورزی، نظام ترویج کامل و جامع کشاورزی، بروزرسانی
- ✓ نظام علمی تحقیق و ترویج کشاورزی، توسعه ظرفیت برای نوآوری علمی کشاورزی
- ✓ پایبندی به سیاست خودکفایی غذا، افزایش پایدار تولید غلات، افزایش بهره‌وری تولید غلات و تضمین امنیت غذایی

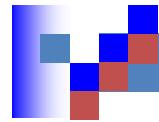
سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی چین

- چین از سال ۲۰۰۳ سیاست “give more, take less and liberalization” برای توسعه روستایی و کشاورزی خویش اتخاذ نمود.
- سیاست‌های تکمیلی بازسازی کشاورزی:
- اولویت دادن به زیرساخت‌های تولید غلات با کیفیت و در مقیاس تجاری بزرگ ✓
- اولویت دادن به نظام‌های دامپروری و بهبود نظام بهداشتی دام ✓
- توسعه کشاورزی متراکم و چند کار کردی از قبیل زیست انرژی، محیط زیست، گردشگری، اوقات فراغت و فرهنگ (نظام میراثی کشاورزی مهم جهانی GIAHS) فائز ✓
- گسترش زنجیره تولید محصولات کشاورزی، افزایش عملیات صنعتی کشاورزی ✓

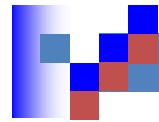
سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی چین

- چین از سال ۲۰۰۳ سیاست “give more, take less and liberalization” برای توسعه روستایی و کشاورزی خویش اتخاذ نمود.
- سیاست‌های تکمیلی
 - بهبود زیرساخت‌های روستایی و محیط‌های زندگی:
 - حل مشکلات آب آشامیدنی ناسالم
 - تقویت زیرساخت‌های انرژی در مناطق روستایی و تشویق گسترش فناوری انرژی‌های پاک، مانند بیوگاز از ضایعات و کاه و کلس محصولات کشاورزی، انرژی خورشیدی، انرژی باد و غیره...
 - توسعه جامع و کامل شبکه‌های راه‌های شهری- روستایی و روستایی-روستایی
 - ایجاد سیستم اطلاعات کشاورزی و ارائه خدمات اطلاعاتی و ارتباطی به مناطق روستایی

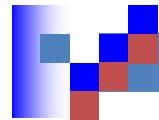
سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی چین

- چین از سال ۲۰۰۳ سیاست "give more, take less and liberalization" برای توسعه روستایی و کشاورزی خویش اتخاذ نمود.
- سیاست‌های تکمیلی
- عمق بخشی به اصلاحات روستایی:
- ✓ پیشبرد اصلاحات جامع روستایی با تاکید بر اداره بخش، آموزش و پرورش اجباری روستایی و سیستم های مدیریت مالی برای شهرستان و بخش
- ✓ بهبود حکمرانی اجتماعی و خدمات عمومی در مناطق روستایی، ایجاد مکانیزم بلندمدت برای کاهش بار مالی کشاورزان و تضمین دستاوردهای ناشی از اصلاحات مالیاتی و عوارض روستایی
- ✓ تسريع در ایجاد نوآوری در سیستم مالی روستایی
- ✓ اصلاح نظام بازپرداخت برای انجام عملیات اصلاحی زمین توسط کشاورزان، سیستم بازپرداخت کامل برای کشاورزانی که زمین خود را از دست می دهند و تلاش برای ایجاد شغل و تامین اجتماعی برای کسانی که زمین خود را از دست می دهند.
- ✓ توسعه بازار های عمده فروشی، تحقق رویکردهای مدرن در معاملات محصولات کشاورزی بویژه توسعه بازارهای بورس کالایی و بطور خاص قراردادهای آتی (پیش فروش) محصولات در این بازارها

سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی چین

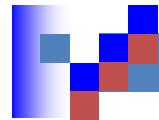
- چین از سال ۲۰۰۳ سیاست “give more, take less and liberalization” برای توسعه روستایی و کشاورزی خویش اتخاذ نمود.
- سیاست‌های تکمیلی
- گسترش خدمات اجتماعی به مناطق روستایی:
- تسريع ساخت مدارس ابتدایی و توسعه امکانات آموزشی در مناطق روستایی ✓
- ارائه فرصت‌های آموزشی بیشتر برای کشاورزان برای بهبود توانایی آنها در استفاده از تکنولوژی‌های جدید و مدیریت کشاورزی ✓
- توسعه کلینیک‌های شهرهای کوچک و سیستم‌های بهداشت عمومی روستایی، تسريع در اجرای سیستم مراقبت‌های بهداشتی روستایی ✓
- تقویت تلاش‌های کاهش فقر، توسعه نظام کامل تامین اجتماعی روستایی و افزایش پوشش آن ✓

سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی اندونزی

عمده مشکلات توسعه پایدار روستایی در اندونزی

- کیفیت پایین سرمایه انسانی
- مشکلات مربوط به زیرساخت‌های فیزیکی و مالکیت سرمایه
- کمبود دسترسی به فرصت‌های شغلی مولد
- ارائه ناکافی حمایت‌های اجتماعی
- اثربخشی و کارآیی پایین مخارج و بودجه دولت (محلي) در حوزه توسعه پایدار روستایی
- انحراف در سیاست‌های دولت مرکزی

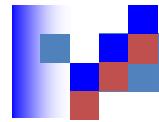

سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی اندونزی

سیاست‌های توسعه پایدار روستایی

- مداخله هم در طرف عرضه هم در طرف تقاضا:
- ✓ ارائه خدمات بهتر آموزشی (مدارس) و بهداشتی
- ✓ انتقال منابع مالی موردنیاز برای استفاده از این خدمات
- هدف دسترسی سریع‌تر به فقرا در مناطق روستایی و ارائه خدمات است
- استفاده از تجربیات جهانی برای توسعه پایدار روستایی

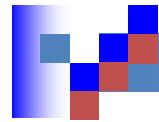
قانون روستا: ۱۴۰۲

سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی اندونزی

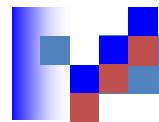
قانون روستا: ۲۰۱۴

- توانمندسازی نهادهای روستایی:
 - ✓ سیستم مدیریت توسعه روستا
- همه روستاهای در اندونزی سالانه بودجه دریافت می‌کنند : بطور متوسط سالی ۱۰۰۰۰۰ دلار برای هر روستا
- اولین بودجه در سال ۲۰۱۵ بود.
- بودجه‌ها عموماً در جهت ایجاد تنوع در محل درآمدهای خانوار روستایی، بهبود فضای کسب و کار و تبدیل تمام عملیات زیربنایی انجام شده در روستا به عنوان ثروت متعلق به مردم همان روستا بوده است. با حفظ و توسعه پایدار فعالیت‌های کشاورزی و فعالیت‌های مرتبط با آن بعنوان زیربنای اصلی توسعه پایدار روستا
- حفظ نهادهای سنتی روستا و توانمندسازی آنها در جهت ارزش افزایی به فعالیت‌های اقتصادی

سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی ترکیه

- عمده مشکلات توسعه پایدار روستایی در ترکیه
- واحدهای مسکونی کوچک پراکنده ده در مناطق روستایی
 - مزارع کوچک و خرد
 - عدم برنامه ریزی تولید، بهره وری پایین و هزینه های بالای تولید
 - نارسایی امکانات بهداشتی و آموزشی
 - بعد خانوار بزرگ
 - مهاجرت از مناطق روستایی و کاهش جمعیت جوان
 - عدم وجود فرصت‌های شغلی متنوع
 - عدم تکامل سازمان‌های مناسب کشاورزان
 - استفاده از زمین برای اهداف غیر کشاورزی
 - ضعف سیستم بازاریابی نهاده‌ها و محصولات
 - فقدان خدمات ترویجی و فعالیت‌های مشارکتی
 - آلودگی منابع طبیعی
 - عدم انگیزه برای استفاده از پتانسیل‌های تولید محلی
 - ضعف خدمات اجتماعی و فرهنگی در مناطق روستایی.

سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی ترکیه

EU Instrument for Pre-Accession Assistance Rural Development (IPARD)

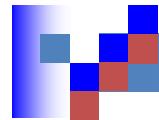
Table 5.6. Aggregate IPARD-I investments in 2007-15

	Measures	No. of supported projects	Total investment			Public grant co-financing, %
			TRY million	EUR million ¹	%	
Axis 1	Improving market efficiency and implementing Community Standards	2 685	5 560	1 841	80%	58%
	1.1. Investments in agricultural holdings:	2 238	4 228	1 400	61%	62%
	Milk production	1 130	2 620	867	38%	62%
	Meat production	1 108	1 608	532	23%	62%
	1.2. Investments in processing and marketing	447	1 332	441	19%	50%
	Milk and milk products	169	427	141	6%	50%
	Meat and meat products	114	444	147	6%	50%
	Fruits and vegetables	144	401	133	6%	50%
	Fisheries	20	59	20	1%	50%
Axis 2	Preparatory actions for agri-environmental measures	0	0	0	0%	0%
Axis 3	Development of the rural economy	8 023	1 354	448	20%	50%
	3.1. Diversification and development of rural economic activities	8 023	1 354	448	20%	50%
	Farm activity diversification and development	7 296	604	200	9%	50%
	Local products and micro enterprise development	332	308	102	4%	50%
	Rural tourism	372	425	141	6%	50%
	Aquaculture	23	17	5	0.2%	50%
Technical Support		21	1	0.49	0.02%	100%
Total		10 708	6 914	2 289	100%	56%

1. Converted at an annual average TRY/EUR exchange rate in 2015.

Source: MOFAL, direct communication.

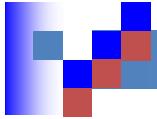

سیاست‌های توسعه پایدار روستایی: تجربیات جهانی مصر

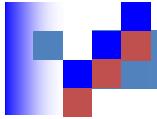
شاید بتوان مصر را به عنوان آزمایشگاهی برای اجرای انواع سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه روستایی توسط دولت و سازمان‌های بین‌المللی دانست که بدلاًیل متعدد هیچکدام از آنها به نتیجه نرسیدند. آخرین برنامه برای توسعه روستایی در مصر در برنامه پنجساله اخیر مصر (۲۰۱۲–۲۰۰۷) دانست.

- پروژه ملی با هدف تامین نیازهای خانوارهای روستایی
- پروژه ایجاد یک چارچوب نهادی برای اجرای برنامه‌های توسعه روستایی
- ایجاد یک صندوق ملی برای توسعه پایدار روستایی

اندونزی:

- آسیای جنوبی شرق و اقیانوسیه
- ۳۳ استان و ۱۷۵۰۸ جزیره که مهمترین آن سوماترا، جاوه، بربنئو، سلب، گینه نو و سوندا
- ۲۶۰ میلیون نفر جمعیت
- ۳۷ میلیون نفر فقیر، که ۶۴ درصد در مناطق روستایی

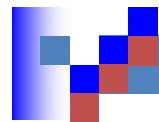

اندونزی:

- تا ۲۰۳۰ جز دو کشور برتر از نظر GDP
- توسعه روستایی عنصر اصلی در رشد
- ۷۴۹۵۷ روستا
- ۱۳۲۳۲ روستا توسعه نیافته
- ۵۴۸۷۹ روستا در حال توسعه
- ۶۸۴۶ سایر

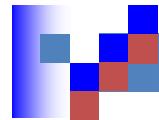
طبقه بندی روستاهای

- روستاهای محروم
- روستاهای در حال توسعه

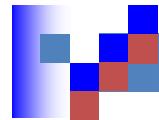
چالش های توسعه روستایی:

- فقدان پتانسیل های اقتصادی
- محدودیت زیرساخت ها
- بلایای طبیعی
- مسایل اجتماعی
- بازار
- تامین مالی
- حمایت کم از تولید

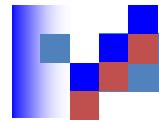
اهداف توسعه روستایی:

- کاهش شکاف زیرساختی بین مناطق شهر و روستا
- دسترسی به خدمات
- افزایش رفاه اجتماعی
- تقویت همکاری با FAO در بخش کشاورزی
- اجرا ۶۵۰ پروژه توسط FAO با بهره گیری از ۱۶۰۰ مشاور مالی و بین المللی

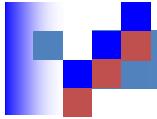
وظایف وزارت روستاها:

- طراحی و تدوین و هماهنگی سازی سیاست ها
- توانمندسازی جوامع روستایی
- تسهیل امور کشاورزی
- ارایه زیرساخت ها
- کاهش فقر، بهبود درآمد و تامین امنیت غذایی

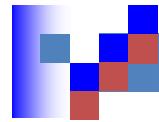
ساختار در کنار وزارت رستاها:

- وزارت برنامه ریزی و توسعه ملی
- وزارت کشاورزی
- وزارت صنعت
- وزارت توانمندسازی زنان و کودکان
- وزارت جنگلداری
- وزارت امور دریایی و شیلات
- وزارت امور انسانی
- موسسات مالی محلی

استراتژی توسعه:

- تمرکز بر توسعه مناطق عقب مانده تر مثلاً جزایر کوچک، مناطق با خطرات طبیعی، مناطق دارای ارزش بالقوه اقتصادی

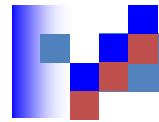

برنامه های اجتماعی و سیاسی:

- توانمندسازی، جامعه، کاهش فقر و بیکاری، بهود کیفیت زندگی
- اولویت های ملی با امنیت غذایی و تغذیه، ارتقای کیفیت تولیدات

کشاورزی

- طرح های توسعه کوتاه مدت
- طرح های توسعه بلندمدت ۲۰۲۵
- تصویب قانون روستاها

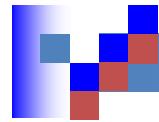
حوزه ها اولویت در مشارکت با FAO:

- کاهش ریسک بلایای طبیعی و افزایش مقاومت در برابر تغییرات
- مدیریت منابع طبیعی و محصولات کشاورزی و مدیریت زمین

جنگلداری و توسعه شیلات

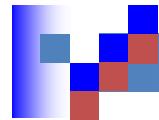
- بهبود بهره وری کشاورزی در سه حوزه زراعی، باغی و دامی
- تقویت سیاست های حقوقی و قانونی برای بهبود معیشت غذایی و

تغذیه

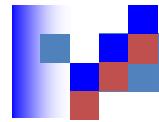
اولویت قانون روستاهای:

- تمرکز بر تولیدات مهم و برجسته هر روستا
- ساخت و یا بازسازی مخازن آب روستاهای
- تاسیس بنگاه های یا صندوق های مشترک روستا
- بازسازی امکانات ورزشی، تفریحی و آموزشی روستاهای

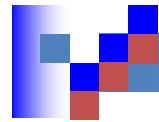
توسعه روستا علاوه بر امکانات و زیرساخت ها :

- توسعه منابع انسانی و ارایه آموزش به فارغ التحصیلان برای کسب مهارت
- گسترش کتابخانه های روستایی به عنوان ابزار یادگیری و آموزش
- تامین امکانات بهداشتی، تغذیه ، بسته های غذایی، کارت هوشمند، کارت سلامت
- تمرکز تمام طرح ها بر بخش کشاورزی برای افزایش کیفیت زندگی - جوامع روستایی روستایی

اهداف راهبردی توسعه روستایی در بوستی و هرزگوین ۲۰۱۸-۲۰۰۲

- تضمین ثبت درآمد و همراستایی شرایط کسب و کار
- سرمایه گذاری و بهبود انتقال دانش، خلاقیت و رقابت پذیر نمودن کشاورزی
- بهبود بازار محصولات کشاورزی با توجه به زنجیره ها و بهبود کیفیت
- مدیریت پایدار منابع و سازگاری با تغییرات اقلیمی
- بهبود کیفیت زندگی با تنوع درآمدی و ایجاد زیرساخت ها
- بهبود نظام های سازمانی و ظرفیت های مشارکتی

راهبرد توسعه روستایی ایفاد برای جمهوری آنگولا ۲۰۱۸-۲۰۲۴

– ارتباط کشاورزان با زنجیره های تامین

– ظرفیت سازی نهادی اجرای پروژه ها

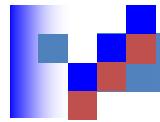
– مدرسه در مزرعه

– همکاری و هماهنگی در جوامع

– رویکرد گام به گام به مدیریت ریسک

– تقاضا محوری و سرمایه گذاری متناسب با تقاضا

– وجود تسهیلگر ساکن در محل

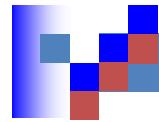

راهبرد بانک جهانی برای کشور لسوتو

- حمایت از تولید سبزی و کاهش واردات و افزایش درآمد کشاورزان
- ارایه کمک های فنی به کشاورزان برای تولید کیفی تر و مدیریت

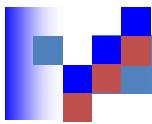
کسب و کار

- طراحی پروژه و زنجیره

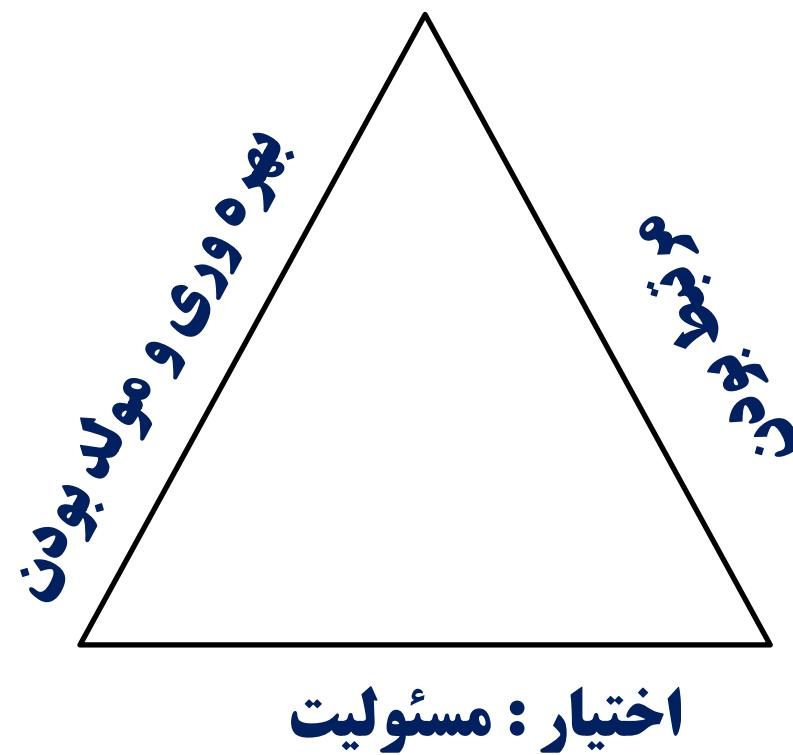

رویکرد توسعه روستایی در ایرلند

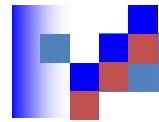
- تدوین برنامه اقدام با هدف
- توسعه اشتغال
- احیای روستاهای
- دسترسی به اینترنت
- افزایش دسترسی به هنر در چارچوب سیاست‌ها و فرهنگ کشور
- اشتراک تجربه و دستاوردها با هدف افزایش فلاحت روستاییان

ایفاد برای جوانان روستایی

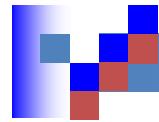

- طراحی راهبردها متناسب با شرایط هر ناحیه
- حکمرانی و نقش آن در موفقیت
- نقش حیاتی پویایی جماعت
- توجه به پیوند شهر و روستا
- توسعه کشاورزی کلید بهبود رفاه
- زیرساخت های فرآگیر
- مشارکت زنان
- کاهش فقر روستایی

اقتصاد نهادی توسعه پایدار روستایی (نهادسازی) زیربنای توسعه پایدار روستایی

- نهادها بعنوان محدودیت‌های انسانی طراحی شده بمنظور شکل‌دهی به تعاملات انسانی تعریف می‌شوند (North, 1990 p.8)
- تنظیمات قانونی یا دستورالعمل‌هایی که به طور معمول مورد استفاده قرار می‌گیرند یا شناخته می‌شوند برای مرتب کردن روابط تکراری و وابستگی بین افراد، مجموعه افراد (ذینفعان، بازیگران) و بین افراد و بازیگران (Gatzweiler et al 2001).
- نهادها جوهره‌ی تغییر اجتماعی و تعریف مجدد روابط میان مردم و محیط آنها است.

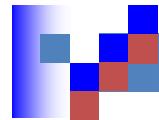
اقتصاد نهادی توسعه پایدار روستایی (نهادسازی) زیربنای توسعه پایدار روستایی

➤ تمایز بین آژانس‌ها (سازمان‌ها) و هنجارهای اجتماعی

✓ سازمان‌ها گروهی از افراد هستند که به منظور دستیابی به اهداف مشخص در کنار هم قرار گرفته‌اند و یک ساختار رسمی برای تعامل انسان‌ها ارائه می‌دهند.

✓ هنجارهای اجتماعی نیز ساختاری برای تعاملات انسانی را به صورت رسمی تر به وجود می‌آورند.

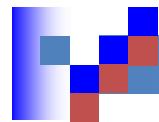
➤ هر دو در درگ سیاست‌های توسعه روستایی مهم هستند و همزمان عمل می‌کنند.

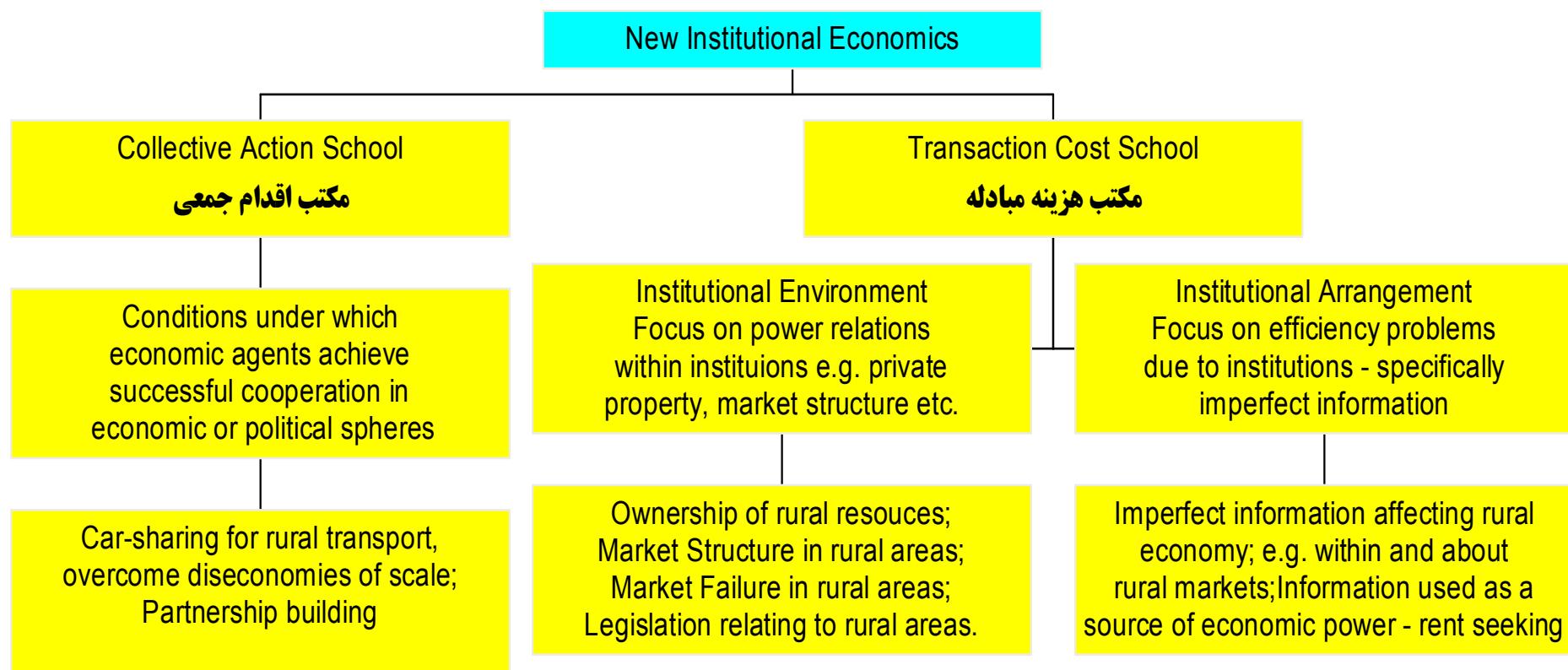
اقتصاد نهادی توسعه پایدار روستایی (نهادسازی) زیربنای توسعه پایدار روستایی

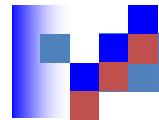
➤ اهمیت نهادها در توسعه پایدار روستایی (دیدگاه سیاست گرایانه نهادها)

- ✓ توسعه پایدار روستایی یک سیاست دولت / حکومت است.
- ✓ مسائل سیاسی و اجرایی، و یا اهداف و ابزارهای دستیابی به اهداف توسط دولت/حکومت، تفکیک‌پذیر نیستند.
- ✓ آنچه که آنها را پیوند می دهد، نهادهای پیشرو و غالب در اجرا هستند (رسمی و غیررسمی).
- ✓ توسعه پایدار روستایی نیاز به تغییر در اقتصاد روستایی دارد که به نوبه خود تغییرات نهادی در جامعه / اقتصاد روستایی را می طلبد.

ارتباط بین نظریات جدید اقتصاد نهادی و توسعه پایدار روستایی

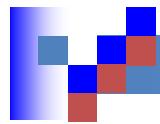

اقتصاد نهادی توسعه پایدار روستایی (نهادسازی) زیربنای توسعه پایدار روستایی

نهادهای توسعه پایدار روستایی

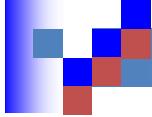
- ✓ نهادهای رسمی: نهادهایی که براساس قوانین جاری ایجاد شده‌اند.
- ✓ نهادهای غیررسمی: نهادهایی که بواسطه عوامل فرهنگی یا قراردادهای نانوشته بین افراد ایجاد می‌شوند و یا شده‌اند.

مشکلات اقتصادی توسعه پایدار روستایی

مشکلات کلان اقتصادی

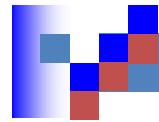
- ✓ عدم وجود رشد پایدار تولید ناخالص داخلی
- ✓ وابستگی بیش از حد بودجه دولت به منابع طبیعی (نفت)
- ✓ دخالت بیش از حد دولت در بسیاری از بازارها (پول، ارز، سرمایه و ...)
- ✓ دولتی بودن اقتصاد
- ✓ سرمایه اجتماعی پایین
- ✓ نرخ تورم بالا
- ✓ رانتی بودن اقتصاد
- ✓ عدم شفافیت و عدم تقارن اطلاعات
- ✓ بیکاری، فقر، توزیع نامناسب درآمد

مشکلات اقتصادی توسعه پایدار روستایی

مشکلات خاص توسعه پایدار روستایی

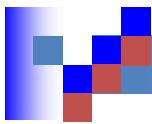
- مازاد نیروی کار ✓
- پراکنش نامناسب مراکز شهری ✓
- عدم توسعه مناسب کارآفرینی و عدم وجود تنوع در منابع معیشت ✓
- عدم وجود نوآوری و نظامهای نوآورانه ✓
- عدم دسترسی به بازارهای جهانی ✓
- عدم وجود خدمات تجاری ✓
- نامناسب و ناکارآمد بودن زیرساخت های فیزیکی ✓
- عدم توزیع مناسب خدمات اجتماعی ✓
- مسائل مرتبط با ویژگیهای دموگرافیک جمعیتی ✓
- عدم توجه و متهم کردن نهادهای غیررسمی روستایی ✓

مشکلات اقتصادی توسعه پایدار روستایی

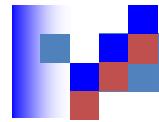
مشکلات خاص توسعه پایدار روستایی (مسائل مربوط به نهادها)

- ✓ نظام‌های کنترل و حمایت
- ✓ مسائل مالکیت زمین و منابع طبیعی
- ✓ نظام بازار
- ✓ برنامه ریزی و اجرا
- ✓ سرمایه اجتماعی

مشکلات اقتصادی توسعه پایدار روستایی مشکلات خاص توسعه پایدار روستایی (مسائل مرتبط با کسب و کار کشاورزی)

- بهره وری - ضعف در سرمایه فیزیکی و انسانی ✓
- ساختار واحدهای تولیدی در زنجیره ارزش ✓
- بازار نهاده ها ✓
- بازاریابی و فرآوری محصولات کشاورزی ✓
- تنوع در فعالیت های کشاورزی و مرتبط با کشاورزی ✓
- مسائل زیست محیطی و حفظ منابع طبیعی ✓
- زیرساخت های فعالیت های کشاورزی ✓

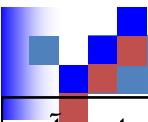
مسائل مهم که در سیاست‌های کلی توسعه پایدار روستایی باید مدنظر قرار گیرد

- اهمیت مسائل کالبدی توسعه پایدار روستایی در سطوح ملی و بین المللی ✓
- دسترسی به منابع، بهینه سازی مصرف انرژی و توسعه زیرساخت‌های اجتماعی ✓
- آموزش‌های رسمی و مهارتی ✓
- تنوع بخشی به فعالیت‌های کشاورزی بعنوان پایه توسعه روستایی (کشاورزی، گردشگری، خدمات دیگر، صنعت، سایر بخش‌های مهم محلی) ✓
- بازار کار (سمت تقاضا و عرضه) ✓
- بازارهای سرمایه ✓
- فعالیت‌های کارآفرینی ✓
- سیاست‌های بخش عمومی ✓
- نفوذ محلی در سیاست گذاری و تصمیم‌گیری ✓

ارائه سیاستهای مناسب و متناظر:	مهمترین مسایل و مشکلات مناطق روستایی
<ul style="list-style-type: none"> ✓ سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی ✓ سیاستهای کلی اصل ۴۴ ✓ سیاستهای کلی در خصوص امنیت اقتصادی 	<p>مشکلات کلان اقتصادی:</p> <p>(۱) عدم وجود رشد پایدار تولید ناخالص داخلی</p> <p>(۲) وابستگی بیش از حد بودجه دولت به منابع طبیعی (نفت)</p> <p>(۳) دخالت بیش از حد دولت در بسیاری از بازارها (پول، ارز، سرمایه و ...)</p> <p>(۴) دولتی بودن اقتصاد</p> <p>(۵) سرمایه اجتماعی پایین</p> <p>(۶) نرخ تورم بالا</p> <p>(۷) رانتی بودن اقتصاد</p> <p>(۸) عدم شفافیت و عدم تقارن اطلاعات</p> <p>(۹) بیکاری، فقر، توزیع نامناسب درآمد و پایین بودن توان مالی روستاییان</p> <p>(۱۰) عدم وجود انگیزه برای سرمایه‌گذاری و خروج سرمایه‌از روستاهای</p> <p>(۱۱) عدم بهره‌مندی مناسب روستاییان از منافع توسعه ملی</p>

مشکلات خاص توسعه پایدار روستایی:

- (۱) تدوین برنامه جامع اشتغال در مناطق روستایی با رعایت الزامات استفاده از نیروی کار روستاییان در پروژه‌های مرتبط با روستای محل سکونت
- (۲) اتخاذ سیاست‌های تقسیمات جغرافیایی متناسب با شرایط، امکانات و ظرفیت‌های روستاها
- (۳) توسعه زیرساخت‌های مناسب کارآفرینی با هدف ایجاد تنوع در منابع معیشت روستاییان
- (۴) گسترش خدمات ارتباطی و دسترسی به شبکه‌های اینترنتی، حمایت از شرکت‌های دانشبنیان و استارت آپ‌های روستاییان با اولویت ساکنان روستا
- (۵) بهبود فضای کسب و کار فعالیت‌های روستایی
- (۶) تمرکز برنامه‌ریزی، سیاستگذاری و نظارت بر اجرای سیاست‌های توسعه روستایی پایدار در یک نهاد فرابخشی
- (۷) حمایت از توسعه تشکل‌های مردم‌نهاد روستایی و برنامه ریزی، سیاستگذاری و نظارت بر اجرای سیاست‌های توسعه پایدار روستایی با مشارکت این تشکل‌ها
- (۱) مازاد نیروی کار
- (۲) پراکنش نامناسب مراکز شهری
- (۳) افزایش شکاف بین جوامع شهری و روستایی در ابعاد مختلف
- (۴) عدم توسعه مناسب کارآفرینی و عدم وجود تنوع در منابع معیشت
- (۵) عدم وجود نوآوری و نظامهای نوآورانه
- (۶) عدم دسترسی به بازارهای جهانی
- (۷) عدم وجود خدمات تجاری
- (۸) نامناسب و ناکارآمد بودن زیربنایها و زیرساخت‌های لازم
- (۹) عدم توزیع مناسب خدمات اجتماعی
- (۱۰) مسائل مرتبط با ویژگیهای دموگرافیک جمعیتی
- (۱۱) عدم متشكل بودن و عدم توجه به نهادهای غیررسمی روستایی
- (۲۱) عدم وجود و توسعه نظامهای بهره‌برداری از منابع پایه روستا

(۱) ایجاد یک نظام حمایتی و نظارت بر اجرای آن در خصوص کلیه مسائل مرتبط با روستاهای
در روستاها
(۲) تعیین تکلیف مسئله مالکیت دولتی و خصوصی
در روستاها
(۳) کاهش دخالت دولت در بازار محصولات تولیدی روستا و فراهم آوردن زیرساخت‌های مناسب توسعه بازار

مشکلات خاص توسعه پایدار روستایی (مسائل مربوط به نهادها):

(۱) نظام‌های کنترل و حمایت
(۲) مسائل مالکیت زمین و منابع طبیعی
(۳) نظام بازار و کامل نبودن زنجیره و عدم ارتباط حلقه‌های تولید و توزیع مناسب در مناطق روستایی و بین روستا و مراکز اصلی مصرف شهری به گونه‌ای که رابطه مبادله همیشه به ضرر روستاییان است.
(۴) برنامه ریزی و اجرا
(۵) سرمایه اجتماعی
(۶) نبود نهادهای مالی غیردولتی روستایی کارآ
(۷) کم‌توجهی به به نهادهای مرتبط با نظام فعالیت، معیشت و اقتصاد روستا
(۸) ضعف ساختاری در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی در توسعه پایدار روستایی

باشکر از
توجه شما

